

ĐỔI MỚI GIẢNG DẠY TÂM LÝ HỌC QUÂN SỰ CHO HỌC VIÊN SĨ QUAN CẤP PHÂN ĐỘI Ở CÁC NHÀ TRƯỜNG QUÂN SỰ

Vũ Văn Quỳnh

Học viện Chính trị quân sự.

Tình hình chung của việc giảng dạy tâm lý học quân sự (TLHQ) cho học viên sĩ quan cấp phân đội ở các nhà trường quân sự hiện nay là: đa số học viên khi mới tiếp xúc với môn học đều có hứng thú, mong muốn được học với hy vọng nắm được quy luật hình thành tâm lý người quân nhân, để từ đó vận dụng vào nâng cao hiệu quả hoạt động nghề nghiệp sau khi ra trường. Thế nhưng càng học, học viên càng thấy giảm dần sự hứng thú, những điều họ thu hoạch được càng cách xa với hy vọng ban đầu. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên đây về giảng dạy TLHQ, chúng tôi thấy có một số vấn đề sau:

- TLHQ được giảng dạy cho học viên còn bó hẹp trong phạm vi một khoa học lý thuyết, thiếu những mối liên hệ với đời sống quân sự và hoạt động nghề nghiệp của người học.

- Giảng dạy TLHQ còn ít thực hành, nếu có thực hành thì cũng chưa vận dụng được lý thuyết, chưa phong phú và chưa thiết thực.

- Xêmina, thi, kiểm tra đánh giá kết quả học tập TLHQ còn nặng về trí nhớ, nhẹ về tư duy, nặng về kiểm tra lý thuyết, xem nhẹ khả năng vận dụng tri thức TLHQ vào thực tiễn cuộc sống quân sự và thực tiễn hoạt động nghề nghiệp của học viên.

- Hầu hết các học viên sau khi học xong TLHQS họ cho rằng TLHQS là môn khoa học trừu tượng, khó hiểu, khó nhớ và khó vận dụng vào thực tiễn.

Từ tình hình trên, để góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy TLHQS cho học viên sĩ quan phân đội, chúng tôi thấy cần đổi mới một số vấn đề sau đây:

- *Lựa chọn nội dung giảng dạy phù hợp với hoạt động nghề nghiệp của học viên*

Học viên, dù ở cấp học nào, họ đều quan tâm đến nội dung giảng dạy. Nếu nội dung giảng dạy TLHQS được gắn với cuộc sống quân sự và thực tiễn hoạt động nghề nghiệp của người học thì nó sẽ có tác dụng quan trọng hình thành sự hứng thú, tính tích cực của học viên trong quá trình học tập và do đó giảng dạy TLHQS mới có thể mang lại hiệu quả mong muốn.

Giữa nội dung vấn đề và nội dung giảng dạy có sự khác nhau. Nội dung vấn đề ngày càng rộng và hiện đại. Người dạy cần phải biết lựa chọn nội dung giảng dạy. Nội dung giảng dạy phụ thuộc vào nhiều yếu tố: mục tiêu đào tạo, mức độ yêu cầu của chương trình, tình hình tài liệu tham khảo, điều kiện cụ thể người học, v.v... Lựa chọn nội dung giảng dạy cần tránh sự trùng lặp với giáo dục học, và chỉ chọn những nội dung liên quan đến hoạt động nghề nghiệp của sĩ quan ở cấp phân đội. Quá trình giảng dạy nội dung phải làm rõ góc độ môn học và gia tăng việc hướng dẫn học viên vận dụng tri thức vào hoạt động nghề nghiệp của họ. Và như vậy, càng học học viên càng thấy sự cần thiết của việc học tập TLHQS. Do đó, giảng dạy TLHQS phải gắn nội dung giảng dạy với cuộc sống và hoạt động nghề nghiệp của người học, giúp học viên làm sáng tỏ các khía cạnh tâm lý trong các hoạt động nghề nghiệp của học viên, đồng thời hình thành ở học viên các kỹ năng xử lý các tình huống điển hình nảy sinh trong cuộc sống cũng như trong hoạt động nghề nghiệp của họ ở các phân đội.

- *Khai thác kinh nghiệm phong phú của học viên*

Giảng dạy TLHQS cần khai thác kinh nghiệm phong phú của học viên, lấy kinh nghiệm thực tế của học viên để minh họa nội dung giảng dạy, và tìm cách tác động làm cho học viên tái hiện các trải nghiệm tâm lý của cá nhân để từ đó nâng lên lý luận. Tạo điều kiện cho học viên trao đổi sự tái hiện tâm lý của mình với các học viên khác hoặc được trình bày trong xêmina, thực hành. Yêu cầu trên đây sẽ làm cho tri thức TLHQS không những được khơi sâu, mở rộng mà còn tăng niềm tin của học viên vào tri thức TLHQS.

Mở rộng và tăng thêm thời gian cho xêmina, thực hành theo hướng làm cho học viên chủ động vận dụng tri thức TLHQS vào việc giải quyết các tình huống từ đơn giản đến phức tạp trong hoạt động nghề nghiệp của họ ở cấp phân đội; Đồng thời còn giúp học viên phương pháp tiếp cận khi nghiên cứu các hiện tượng tâm lý, hình thành, củng cố ở họ các kỹ năng liên hệ cũng như kỹ năng

rút ra các ý nghĩa thực tiễn đối với hoạt động nghề nghiệp trong quá trình nghiên cứu các nội dung TLHQS.

- Vừa nâng cao tính lý luận, vừa coi trọng tính ứng dụng của môn học

Trong giảng dạy TLHQS, người dạy cần thường xuyên nghiên cứu và nắm vững mục tiêu đào tạo, đặc điểm học viên, đặc điểm môn học, đặc điểm hoạt động nghề nghiệp người học, v.v... Bởi vì, đây là những yếu tố qui định phương pháp giảng dạy TLHQS. Trong các yếu tố qui định việc xác định phương pháp giảng dạy TLHQS, đặc điểm môn học có ý nghĩa trực tiếp nhất.

TLHQS là môn học vừa mang tính lý thuyết vừa mang tính ứng dụng, thực hành trong hoạt động thực tiễn nghề nghiệp của các sĩ quan phân đội. Vì vậy, các phương pháp giảng dạy cần làm rõ cơ sở tâm lý trên cả phương diện lý luận và thực tiễn đối với các mặt hoạt động khác nhau trong hoạt động nghề nghiệp của sĩ quan cấp phân đội. Đồng thời coi trọng việc hướng dẫn học viên sử dụng tri thức TLHQS vào việc nâng cao hiệu quả hoạt động nghề nghiệp.

- Đảm bảo đầy đủ các nguyên tắc của việc dạy học

TLHQS mang nhiều sắc thái của các khoa học xã hội, triết học, dựa trên nền tảng lý luận quân sự của chủ nghĩa Mác - Lênin, quan điểm, tư tưởng quân sự của Đảng cộng sản Việt Nam và của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đồng thời TLHQS còn dựa trên cơ sở nhiều ngành khoa học tự nhiên. Vì vậy, việc giảng dạy TLHQS cần nắm vững các nguyên lý chủ nghĩa duy vật lịch sử, lý luận chiến tranh và quân đội của chủ nghĩa Mác - Lênin, quan điểm, đường lối quân sự của Đảng ta và của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nắm vững những quy luật tổng quát của xã hội học, các đặc điểm kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa của đất nước và của quân đội, nắm vững con đường phát triển của tư tưởng từ khi hình thành con người cho đến nay.

Việc lựa chọn, sắp xếp các tri thức, trình tự trình bày, cách thức truyền đạt nội dung, cách giới thiệu số liệu, biểu đạt khái niệm, định nghĩa TLHQS, đòi hỏi người dạy cần thực hiện tốt các yêu cầu về tính tư tưởng, tính khoa học, tính thực tiễn, tính cơ bản và tính hệ thống của việc giảng dạy khoa học này.

Trên đây là một số vấn đề cần đổi mới trong giảng dạy TLHQS cho học viên sĩ quan cấp phân đội. Nếu chúng ta thực sự quan tâm việc đổi mới những vấn đề đã nêu thì giảng dạy TLHQS ở các nhà trường quân sự sẽ đạt hiệu quả ngày càng tốt hơn.